

Országos növényvédelmi előrejelzés a szántóföldi és kertészeti kultúrákban 2025.09.11.

A „vénesszonyok nyara” kétségtelenül elérkezett. A nappali, most már enyhülő felmelegedések az éjszakai lehűlések egyértelmű jelei ennek a meteorológiai jelenségnek. Csapadékban sajnos az elmúlt napokban sem bővelkedtünk, mindössze ~5-45 mm közötti mennyiségű eső esett elszórtan az országban. Így tehát továbbra is a szárazság uralta növénytermesztésünket és hozta kényszerhelyzetbe a gazdákat.

A szőlő-gyümölcsfélék (alma, körte, szilva) színeződéséhez, éréséhez kedvező időszakot tudhatunk magunk mögött. Az érési folyamatokat elősegítik a hajnali páralecsapódások és a mérsékelt nappali felmelegedések. A száraz vagy csapadékkal kevésbé ellátott területeken a gyümölcsök hullása intenzív, ellenben a megmaradt termést a betegségek is kevésbé veszélyeztetik.

A kisebb esők után az elvetett **repce** kelése felgyorsult és kiegyenlítettebbé vált, de a bolygatatlan gabona tarlókon is felerősödött az árvakelések fejlődése is. Ez a tendencia azonban kisebb területen jellemző, ugyanis az Alföld számos megyéjében okoz gondot még mindig az őszi vetések alá a talaj előkészítés és veszi el a termelési kedvet a szinte porba vetett repce hiányos kelése. Ahol ez az állapot áll fenn, a vetést átmenetileg felfüggesztették, a remélt esők utáni időszakra halasztották. A kikelt, éppen szikleveles repce táblákon szerencsére a kártevő nyomás jelenleg alacsony, csupán gyenge mértékű **repcebolha** kártételek láthatóak, amely állományvédelmet jelenleg nem igényel. A **repcedarázs** rajzása szinte mindenütt észlelhető, de az egyedszám alacsony és tojásrakás nyomai sem láthatóak a kikelt növényeken. A keresztesvirágú ökológiai másodvetések az ilyenkor megszokotthoz képest gyengébben fejlettek, szintén hiányos keléssel. A repcebolha és repcedarázs fellépése ezeken sem jellemző veszélyes mértékben, így tehát ezek kártevőt fenntartó szerepétől sem kell óvakodnunk.

Az érő, felszáradó kukoricában még mindig tapasztalható a kártevők aktivitása. A **kukoricamoly** egyedei a nyugati, észak-nyugati országrészben továbbra is csapdázhatók, bár népességük folyamatosan csökken. Ezzel szemben a **gyapottok bagolylepke** rajzása intenzív, 20-50 db imágó/csapda/3 nap fogással. Egyes területeken a lárvák kártétele is folytatódott, a csővégeken fokozódott, melynek az erősödő fuzáriumos csőpenész a következménye (1. fotó). Amennyiben csapadékosabbá válik időjárásunk, a fuzáriumos fertőzés a későbbi betakarítású állományokban jelentősen emelkedhet. A **kukoricabogár** népessége és rajzás intenzitása változó, az általános egyedszám csökkenés mellett még mindig vannak területek ahol tömeges a rajzás (40-50 db imágó/csapda/nap!).

Kukoricában fokozódott a vadak kártétele, de a betakarítás előtt álló napraforgó táblákat sem kímélik a madarak!

1. fotó: Fuzáriumos csőpenész kukoricán (Fotó: Tunyoginé Búzás Ilona)

A **mezei pocok** felszaporodása –különösen az alföldi területeken- góc-szerűen tetemes. A lakott járatok száma erősen növekvő, sok esetben meghaladják a kártételi küszöbszintet, csupán homoktalajokon kedvezőbb a helyzet. A táblák szegélyeiben a lakott járatok felmérése feltétlenül javasolt, legfőképp a veszélyeztetett kultúrák környezetében.

KERTÉSZETI KULTÚRÁK

A gyümölcsfélék közül az alma és körte betakarítása folyamatban van, egy-egy kertben még a szilva szüret is tart. Az idei évi alacsonyabb terméseredményei mellett a minőségre egyelőre nincs panasz, a kint lévő gyümölcsök sérülése, károsodása azonban még bekövetkezhet. A csapadékosabb területeken a **monília**s betegség fokozódása már látható, fungicides védelem már nem, de lehetőség szerint a mielőbbi szüret javasolt. Az **almamoly** rajzása egyes ültetvényekben továbbra is mérhető, erősen csökkenő egyedszámmal. Az **aknázómolyok** rajzása is a végéhez közelít, a legnépesebb az almalevél-aknázómoly a csapdákból (25-55 db imágó/csapda/3 nap), míg a lombosfa-fehérmoly és az almalevél sátorosmoly előfordulása épphogy csak észlelési szintű.

Őszi barackban, szilvában a **keleti gyümölcsmoly** és a **szilvamoly** rajzása még tart, de számuk és kártételük is csökkenő tendenciájú.

Az érő dióban a **nyugati dióburok-fúrólégy** rajzása a legtöbb ültetvényben már csak észlelési szintű, de ahol később kezdődött a rajzás, a legyek száma csökkenő viszont még mindig számottevő (47 db imágó/csapda/hét). Védekezés már nem javasolt!

Szőlőben a szüret folyamatos. Az esősebb dunántúli és északi területeken a **botrítisz**es **fürtrothadás** fokozódására számíthatunk. A betegség fürtön belüli terjedése növekvő, melyet az időjárás felül a bogyók cukrosodása is elősegít (2. fotó). Tekintve, hogy a fajták nagy részét már leszedték, a tőkén maradt fürtökön nagy előszeretettel lakmároznak a **madarak**, elsősorban kisebb hegyi birtokokon a **borz** és nem utolsósorban a **darazsak**. Ezért az érés függvényében mielőbbi szüret javasolt.

2. fotó: Erősödő botrítiszes rothadás és fokozódó darázs kártétel szőlőn

A **peronoszpóra** újabb levéltünetei kismértékben jelentek meg a fiatal hajtások, zsebébb levelein. Ezzel szemben a **lisztharmat** levélfertőzése közepes-erős fokozatúra erősödött, gyakran a levelek egy részének 80-100 %-os felületi fertőzöttsége mellett. Az időjárás előrejelzéseket alapul véve, ha marad a meleg, párás idő, a kórokozó intenzív fellépésére számíthatunk a lombon. A lisztharmatos levélfelületen felgyorsult a kazmotéciumok (áttelelő termőtestek) képződése, melyek nagy része jelenleg citromsárga színű, azaz éretlen. Beérésükhöz azonban az őszi időszak bőségesen rendelkezésükre áll, azt a szüreti időszakban a fungicides beavatkozások hiánya is elősegíti.

A **tarka szőlőmoly** 3. nemzedékének rajzása befejeződött, míg az **amerikai szőlőkabóca** imágói, ha alacsony szinten is, de még mindig foghatók a sárga ragacsos lapokkal.

Az ellenük való újabb, szüret utáni rovarölőszeres védekezésről a fogások alapján célszerű dönteni.

Az **edénynyaláb betegségek** (pl. ESCA) és a **szőlő aranyszínű sárgaság fitoplazmás betegségének** terjedése, megjelenése folyamatos. A tünetek sok esetben drasztikusak, részleges vagy teljes tőke elhalás mellett. A fitoplazmával fertőzött szőlő tőkék azonnali eltávolítása szükséges, míg az edénynyaláb betegség tüneteit mutató tőkéket (3. fotó) a munkák feltorlódása miatt egyelőre elegendő megjelölni. A megjelölt tőkék fertőzöttségétől függően később (akár nyugalmi időszakban is) dönthetünk azok csonkolásáról, vagy kiterjedtebb fertőzés fennállásakor a tőkék kivágásáról.

3. fotó: Edénynyaláb betegség tünetei szőlőn

A késői érésű bogyós gyümölcsűekben (pl. málna) a **pettyesszárnyú muslica** kártétele súlyosbodott, a termések fonnyadása, rothadása, lehullása árulkodik a kártételről.

Házi kertben paprika, paradicsom, zöldbab és számos termesztett növény szenved a poloskák, elsősorban a **zöld vándorpoloska** és az **ázsiai márványos poloska** szívogatásától. Kémiai védekezés már nem javasolt ellenük!

Tűh Annamária
Magyar Növényvédő Mérnöki és
Növényorvosi Kamara

Az előrejelzés a Borsod –Abaúj-Zemplén, Csongrád-Csanád, Hajdú-Bihar, Jász-Nagykun-Szolnok, Komárom-Esztergom és Zala vármegyei Növényorvosi Kamarák szakembereinek megfigyelései alapján készült.